

JAN MAREŠ

vrchní ředitel sekce vzdělávání a mládeže
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Praha, 30. ledna 2023
Č. j.: MSMT-3353/2023-1

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli,
vážená paní primátorko, vážený pane primátore,
vážená paní starostko, vážený pane starosto,

rádi bychom Vás informovali o novele zákona **Lex Ukrajina IV** ([zákon č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace](#)). Pro oblast školství přináší novela tyto důležité změny:

1. Lex Ukrajina IV umožňuje prodloužení dočasné ochrany do 31. 3. 2024 a návazně prodlužuje platnost ustanovení v oblasti školství do **31. 8. 2024**.
2. Novela upravuje pravidla pro pořádání **tzv. zvláštního zápisu** do prvních tříd základních škol a k předškolnímu vzdělávání pro děti s dočasnou ochranou. V minulém školním roce byl zvláštní termín zápisu povinný, letos je pouze dobrovolný. O tom, zda škola zvláštní zápis uskuteční či zda bude jeden společný termín pro všechny, rozhoduje ředitel školy po dohodě se zřizovatelem. Pokud se zvláštní zápis ve škole uskuteční, musí jej ředitel školy vyhlásit nejpozději spolu s vyhlášením běžného zápisu podle školského zákona. Ke zvláštním zápisům je k dispozici samostatná metodika, která je dostupná na [edu.cz](#)
3. Dle Lex Ukrajina IV se nově **postup při vyřazení ze školy** vztahuje na všechny děti v mateřské škole, nejen na ty plnící povinné předškolní vzdělávání. Tímto se umožní, aby se reálně neobsazená místa v mateřských školách uvolnila pro jiné zájemce dříve a administrativně nenáročným způsobem než podle běžné právní úpravy ve školském zákoně.

Podrobné informace naleznete v aktualizovaném [Metodickém komentáři k Lex Ukrajina IV](#).

Vzhledem k pokračující finanční podpoře pozice ukrajinského asistenta pedagoga ze strany ministerstva školství bychom rádi upozornili na bezplatné **kurzy pro asistenty pedagoga**. Díky projektu financovaného z Dětského fondu OSN – UNICEF je kvalifikační studium pro asistenty pedagoga poskytováno českým i ukrajinským zájemcům zdarma. Více informací a odkazy na pořádající instituce viz <https://visk.cz/47-kvalifikacni-studium-pro-ap-detsky-fond-osn-unicef>.

V souvislosti se vzděláváním ukrajinských dětí a žáků, ale i ostatních dětí v České republice, které se nachází v tíživé finanční situaci, je možné využít voucherový systém podpory volnočasových aktivit **Darujeme kroužky dětem**, kde je možné získat 2000 korun na aktivity pro děti a mládež od 3-18 let na 2. pololetí školního roku 2022/23. Více informací naleznete na stránkách projektu <https://www.darujemekrouzky.cz/>.

Zejména pro střední školy je nabízen program DoFE „**Stojím při Tobě**“, který pomáhá dětem a mládeži (13-24 let) v obtížné životní situaci se seberealizací a adaptací do kolektivu vrstevníků, a to jak cizincům a mladým lidem z Ukrajiny, tak i jinak znevýhodněným českým dětem. Více informací na <https://www.dofe.cz/stojim-pri-tobe>.

V případě jakýchkoliv dotazů či nejasností se na nás neváhejte obrátit:

- infolinka MŠMT pro školy a zřizovatele - tel. 234 811 246 (po – pá 8.00 až 16.00 hod)
- infolinka MŠMT pro ukrajinské občany - tel. 234 812 345 (ukrajinština, ruština)
- e-mail ukrajina@msmt.cz.

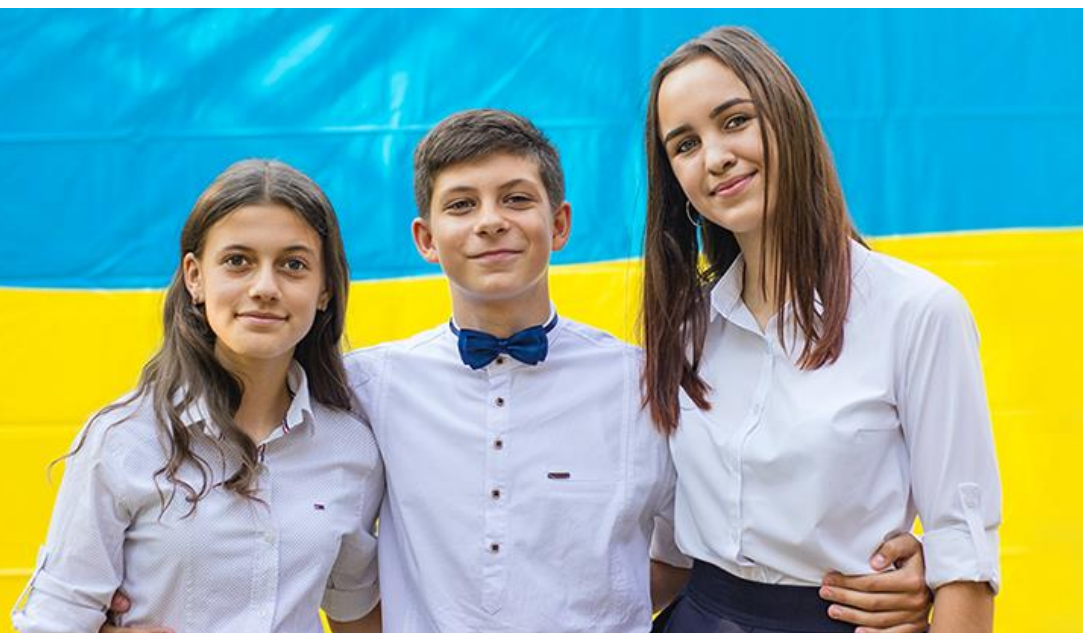
S pozdravem

Mgr. Jan
Mareš
MBA

Digitálně
podepsal Mgr.
Jan Mareš MBA
Datum:
2023.01.30
17:18:42 +01'00'

METODICKÉ KOMENTÁŘE K ZÁKONU LEX UKRAJINA IV

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Praha, 30. 1. 2023

KOMENTÁŘE K ZÁKONU LEX UKRAJINA PRO OBLAST REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ

Informační materiál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy slouží jako metodický výklad k zákonu Lex Ukrajina a jeho navazující novelizace pro oblast regionálního školství.

Novela zákona vyhlášená pod č. 20/2023 Sb. s účinností od 24. ledna 2023 přináší zejména tyto změny:

1. Novela umožňuje prodloužení dočasné ochrany do 31. 3. 2024 a návazně prodlužuje platnost všech pravidel obsažených v Lex Ukrajina pro oblast regionálního školství až do **31. 8. 2024**.
2. Novela upravuje pravidla pro pořádání **tzv. zvláštního zápisu** do prvních tříd základních škol a k předškolnímu vzdělávání pro děti s dočasnou ochranou. V minulém školním roce byl zvláštní termín zápisu povinný, pro následující školní rok bude pouze dobrovolný. O tom, zda škola zvláštní zápis uskuteční či zda bude jeden společný termín pro všechny, rozhoduje ředitel školy po dohodě se zřizovatelem. Pokud se zvláštní zápis ve škole uskuteční, musí jej ředitel školy vyhlásit nejpozději spolu s vyhlášením běžného zápisu podle školského zákona.
3. Nově se **postup při vyřazení ze školy** vztahuje na všechny děti v mateřské škole, nejen na ty podléhající povinnému předškolnímu vzdělávání. Tímto se umožní, aby se reálně neobsazená místa v mateřských školách uvolnila pro jiné zájemce dříve a administrativně nenáročným způsobem než podle běžné právní úpravy ve školském zákoně.

Změny vyplývající z této poslední novely jsou v následujícím textu **žlutě zvýrazněny**.

Na základě zmíněné novely rovněž bude **od 31. ledna 2023 do 31. března 2023** docházet k přeregistraci osob s dočasnou ochranou. Tyto osoby se budou registrovat u Ministerstva vnitra za účelem prodloužení dočasné ochrany do 31. března 2024. Při registraci budou tyto osoby uvádět mj. také název a adresu školy, kde je dítě přihlášeno k plnění povinné školní docházky, popřípadě k povinnému předškolnímu vzdělávání, pokud již dítěti tato povinnost vznikla a trvá.

Více informací naleznete zde – <https://prod.frs.gov.cz/docasna-ochrana/#3>

Pro lepší přehlednost jsou texty následujícím způsobem graficky odlišené

– určeno pro všechny druhy škol a školských zařízení

– určeno pro mateřské školy

– určeno pro základní školy

 – určeno pro mateřské a základní školy

– určeno pro střední školy a konzervatoře

– určeno pro vyšší odborné školy

§ 1 Předmět úpravy

§ 1 (1) Tento zákon upravuje opatření v oblasti školství¹⁾, která se vztahují na cizince, kterému byla v České republice poskytnuta dočasná ochrana podle zákona o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace²⁾ v návaznosti na prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (dále jen „cizinec“).

§ 1 (2) Ustanovení tohoto zákona se použijí přednostně před ustanoveními jiných právních předpisů.

Upozornění: Všude, kde je v textu zákona, respektive v komentáři uvedeno „cizinec“, jedná se pouze a výlučně o osoby:

- kterým byla poskytnuta **dočasná ochrana v souvislosti s válkou na Ukrajině**. Prokazuje se vízovým štítkem nebo záznamem o udělení dočasné ochrany.
- kterým bylo **uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu** na území ČR, který se nově automaticky ze zákona považuje za vízum pro cizince s dočasnou ochranou. Prokazuje se uděleným vízovým štítkem nebo razítkem v cestovním pasu.

Nevztahuje se na ostatní cizince, byť by měli ukrajinské občanství, není-li v konkrétním případě v zákoně výslovně uvedeno jinak.

§ 2 Přijímání k předškolnímu vzdělávání a k základnímu vzdělávání

§ 2 (1) Pokud ředitel mateřské školy zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má místo pobytu cizinec, nebo základní školy zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má místo pobytu cizinec, rozhodl mimo režim zápisu podle školského zákona o nepřijetí cizince, na kterého se vztahuje povinné předškolní vzdělávání nebo povinná školní docházka nebo jde o osobu podle § 20 odst. 2 školského zákona, bezodkladně informuje zřizovatele.

¹⁾ Čl. 14 směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.

²⁾ Zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace.

§ 2 (2) Zřizovatel bez zbytečného odkladu po projednání s ředitelem jiné školy určí pro vzdělávání jím zřizovanou školu, není-li v této škole překročen nejvyšší povolený počet dětí nebo žáků zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení. Pokud nemůže být určena žádná škola, zřizovatel bez zbytečného odkladu informuje krajský úřad příslušný podle místa pobytu cizince. Krajský úřad bez zbytečného odkladu určí školu pro vzdělávání, a to po projednání s ředitelem příslušné školy a s jejím zřizovatelem; přitom přihlíží k místu pobytu cizince.

§ 2 (3) Pokud nemůže být krajským úřadem podle odstavce 2 určena žádná škola, krajský úřad bez zbytečného odkladu informuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy bez zbytečného odkladu určí jiný krajský úřad, který ve spolupráci s krajským úřadem podle odstavce 2 bez zbytečného odkladu určí školu pro vzdělávání, a to po projednání s ředitelem příslušné školy a s jejím zřizovatelem; přitom přihlíží k místu pobytu cizince.

§ 2 (4) Ředitel určené školy je povinen rozhodnout o přijetí cizince ke vzdělávání, není-li překročen nejvyšší povolený počet dětí nebo žáků zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení.

POVINNÉ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA

Obecně: Na děti/žáky cizince se obecně vztahuje **povinné předškolní vzdělávání** a **povinná školní docházka** (§ 34a a § 36 školského zákona).

Ve školním roce 2022/2023 se vztahuje:

- povinné předškolní vzdělávání na děti narozené 1. 9. 2016 do 31. 8. 2017
- povinná školní docházka na děti narozené od 1. 9. 2007 do 31. 8. 2016

Ve školním roce 2023/2024 se vztahuje:

- povinné předškolní vzdělávání na děti narozené 1. 9. 2017 do 31. 8. 2018
- povinná školní docházka na děti narozené od 1. 9. 2008 do 31. 8. 2017

Po dobu prvních **90 dnů pobytu** na území ČR není potřeba nástup do školy zajistit. Využít je možné např. pobytu **v adaptačních skupinách**. Nástup do školy je vhodný až ve chvíli, kdy je dítě na něj připraveno a nevnímá jej jako stresující událost. Nejdříve je potřeba vyřešit trvalejší místo pobytu, materiální a finanční zabezpečení, začít pracovat na odstranění jazykové bariéry. Pokud ale zákonný zástupce vyhodnotí, že je pro dítě nástup do školy vhodný, má na to samozřejmě právo.

PŘIJÍMÁNÍ CIZINCŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ NA ZÁKLADĚ ŽÁDOSTÍ PODANÝCH V PRŮBĚHU ŠKOLNÍHO ROKU MIMO ZÁPIS NEBO PO TERMÍNU ZVLÁŠTNÍHO ZÁPISU PRO CIZINCE

Všechna níže uvedená pravidla se **týkají přijímání ke** vzdělávání do mateřských škol a základních škol, **v období mimo zvláštní zápis** dětí/žáků cizinců, tedy v době mimo 1. 6. – 15. 7. 2023 podle § 2 odst. 5 tohoto zákona

- k předškolnímu vzdělávání do mateřské školy
- k základnímu vzdělávání ve všech ročnících v průběhu školního roku 2022/23.
- k základnímu vzdělávání ve 2. a vyšším ročníku, a to i pokud jsou žádosti podány v termínu zápisu cizinců podle tohoto zákona, tj. i v období 1. 6. – 15. 7. 2023
- žádostí o přijetí do 1. ročníku ZŠ od 1. 9. 2023 podaných po termínu zápisu cizinců podle tohoto zákona

Pokud zákonný zástupce podá žádost o přijetí do 1. ročníku ZŠ od 1. 9. 2023 **po termínu** zápisu, ředitel školy o žádosti rozhodne se zohledněním výsledků zápisu a volných kapacit. Při přijímání cizinců do vyšších ročníků ZŠ se nejedná o přestup dle § 49 školského zákona, ale o přijetí ke vzdělávání analogicky s § 165 odst. 2 písm. e) školského zákona.

Přijímání je vždy vedeno ve správním řízení. Přihlášky se podávají v českém jazyce. Ředitel školy akceptuje také **dvojazyčnou přihlášku** podle zveřejněného vzoru MŠMT. V případě přijetí přihlášky výhradně v ukrajinském jazyce se má postupovat podle § 16 odst. 2 správního řádu a účastník řízení ji má předložit jak v originálním znění, tak v úředně ověřeném překladu do českého jazyka, pokud ředitel školy nesdělí, že překlad nevyžaduje.

Vzhledem k tomu, že seznam přijatých dětí i rozhodnutí o nepřijetí se vyhotovují v českém jazyce, ředitel školy zároveň zašle **sdělení o přijetí/nepřijetí v českém a ukrajinském jazyce** podle vzoru zveřejněného na edu.cz/ukrajina.

Na mateřské a základní školy, které nemají stanoven spádový obvod (tedy školy soukromé či církevní, popřípadě školy zřizované podle § 16 odst. 9 školského zákona), se výše uvedené vztahuje obdobně s tím rozdílem, že takto postupují v případě žádostí podaných mimo režim zápisu realizovaného ve standardních termínech podle školského zákona.

Pokud ředitel školy rozhodne o přijetí dítěte cizince, jedná se o přijetí bez jakéhokoli časového omezení, tedy **“na dobu neurčitou”**, stejně jako jindy. Přijatým cizincům se ve školní matrice jako **kód zahájení** uvede nově k tomu určený kód “U”.

Zákonný zástupce dítěte cizince by měl **žádat o přijetí přednostně ve spádové škole** podle místa pobytu v ČR. **Cizinci jsou povinni hlásit své místo pobytu a změny v něm Ministerstvu vnitra**, které je uvede do databáze registru obyvatel (blíže viz <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-obcany-ukrajiny.aspx>). Tento údaj je rozhodný pro určení spádovosti školy. Spádová škola je školským zákonem určena, aby zajišťovala vzdělávání dětí s místem pobytu (evidovaným v souladu s příslušnými právními předpisy) v jejím školském obvodu.

Upozornění: Pokud místo pobytu dítěte uvedené v registru obyvatel, do něhož mají přístup orgány veřejné moci (v tomto případě zejména obce), **neodpovídá faktickému bydlišti**, které zákonný zástupce uvádí za účelem určení spádovosti školy, ředitel školy vyzve zákonného zástupce, aby před rozhodnutím o žádosti provedl změnu místa pobytu u Ministerstva vnitra a toto následně řediteli doložil.

Žádost o přijetí za nezletilého uchazeče podává:

- zákonný zástupce žáka (Ust. § 183 odst. 7 školského zákona: „Zákonným zástupcem je pro účely tohoto zákona osoba, která je v souladu se zákonem nebo rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě nebo nezletilého žáka.“. Podle ukrajinského práva může být zákonným zástupcem i prarodič, zletilý sourozenec, viz [informace MPSV, str. 2-3](#))
- osoba, která má žáka svěřeného do péče,
- obecný opatrovník (určený soudem),
- ústavní zařízení, do jehož péče je žák svěřen.

MATEŘSKÁ ŠKOLA

Pro přijímání do mateřské školy dětí, na které se nevztahuje povinné předškolní vzdělávání, platí i povinnost splnit podmínky podle § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, **tj. že dítě je očkováno, má kontraindikaci nebo je imunní**. Splnění těchto podmínek se prokazuje potvrzením od praktického lékaře pro děti a dorost v ČR. Kromě doložení dokladu o očkování nemusí zákonný zástupce pro účely správního řízení o přijetí do mateřské školy dokládat žádné jiné vyjádření nebo potvrzení lékaře.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Ředitel základní školy **zařazuje žáka do příslušného ročníku po zjištění úrovně** jeho dosavadního vzdělání, zhodnocení jeho vzdělávacích potřeb a s přihlédnutím k jeho věku.

Obvykle je vhodnější (zvláště ve vyšších ročnících) zařadit žáka do ročníku dle věku a využít individuální přístup pro postupnou integraci žáka. **Žák by neměl být zařazen o více než jeden ročník níže**, než kam přísluší věkem. Pokud již žák splnil povinnou školní docházku (jejíž splnění se posuzuje podle českých právních předpisů) a zároveň nezískal základní vzdělání, může být přesto přijat do základní školy, pokud ředitel školy současně v zájmu žáka rozhodne o povolení pokračování v základním vzdělávání podle § 55 odst. 1 školského zákona.

Pokud je např. v určitém ročníku, kam by měl být žák přijat, naplněna kapacita třídy, ředitel školy může požádat zřizovatele školy o výjimku z nejvyššího počtu žáků ve třídě až o 4 žáky v souladu s § 23 odst. 5 školského zákona. Případně ředitel školy vytvoří novou třídu, pokud to kapacita školy dovoluje.

Nepřijetí z důvodu plné kapacity

Školský zákon **neumožňuje přijetí** dítěte/žáka **v případě plné kapacity školy** (naplnění nejvyššího povoleného počtu dětí/žáků zapsaného v rejstříku škol a školských zařízení).

Nová pravidla **pro navýšování kapacit v rejstříku škol a školských zařízení** naleznete **v § 7 tohoto zákona.**

Pokud z kapacitních důvodů nelze přijmout cizince s místem pobytu ve spádové oblasti, postupuje se následovně:

- **Ředitel:**
 - Pokud ředitel spádové školy cizince z důvodu plné kapacity nepřijme, bezodkladně informuje o této situaci zřizovatele.
- **Zřizovatel:**
 - Zřizovatel projedná s řediteli ostatních mateřských, respektive základních škol, které zřizuje, možnost přijetí dítěte/žáka v některé z těchto škol. Pokud zřizovatel žádnou další školu nezřizuje nebo do žádné z ostatních jím zřizovaných škol není z důvodu kapacity možné dítě/žáka přijmout, informuje zřizovatel příslušný krajský úřad.
- **Krajský úřad:**
 - Krajský úřad určí po projednání s ostatními zřizovateli a řediteli škol jinou školu ve své působnosti, kam bude možné dítěte/žáka přijmout. Krajský úřad je oprávněn tímto postupem po projednání „určit“ nejenom školu zřizovanou obcí či svazkem obcí, ale také školu soukromého či církevního zřizovatele.
- **MŠMT:**
 - Pokud z důvodu plné kapacity všech škol zřizovaných v určitém kraji nelze dítě/žáka přijmout, krajský úřad o situaci informuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, odbor řízení regionálního školství. MŠMT určí jiný kraj, ve kterém bude žák přijat.

Není potřeba, aby zřizovatel, krajský úřad nebo ministerstvo vedli o tomto koordinačním postupu řízení. Mohou činit i neformální jednání. Podstatné však je, aby „určená“ škola byla v nejlepším zájmu dítěte, respektive rodiny dítěte, vybrána co nejdříve a v přiměřené dojezdové vzdálenosti od místa pobytu žáka cizince (podle zákona je nutné přihlížet k místu pobytu cizince).

§ 2 (5) Ředitel mateřské nebo základní školy může v dohodě se zřizovatelem stanovit výhradně pro cizince zápis k předškolnímu nebo k základnímu vzdělávání v době od 1. června 2023 do 15. července 2023. Cizinec nemůže v této škole podat přihlášku k zápisu konanému v termínu podle § 34 odst. 2 nebo § 36 odst. 4 školského zákona.

§ 2 (6) Pokud ředitel školy stanoví zápis podle odstavce 5, oznámí místo a dobu jeho konání nejpozději spolu s oznámením místa a doby konání zápisu podle školského zákona. Na zápis podle odstavce 5 se vztahují pravidla pro zápis podle školského zákona, s výjimkou termínu konání podle § 34 odst. 2 a § 36 odst. 4 školského zákona.

TERMÍN „ZVLÁŠTNÍHO ZÁPISU“ URČENÝ PRO PŘIJÍMÁNÍ CIZINCŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ V MŠ A ZŠ

V předchozím školním roce probíhal povinně ve školách, které mají stanoven spádový obvod, tzv. zvláštní zápis určený výhradně pro cizince.

Ve školním roce 2022/23 již ředitel školy není povinen vyhlásit zvláštní zápis – může zvolit variantu jednotného termínu zápisu nebo variantu zvláštního zápisu v pozdějším termínu. O volbě, zda uskutečnit jednotný nebo zvláštní zápis, bude rozhodovat ředitel školy v dohodě se zřizovatelem. Při rozhodování o tom, zda vyhlásit zvláštní zápis, doporučujeme zvážit především naplněnost a kapacitu školy a předpokládaný počet dětí nebo žáků s dočasnou ochranou, kteří s ohledem na místo pobytu mohou nastoupit do 1. ročníku v dané škole.

Pravidla pro zvláštní zápis platí pro všechny školy (nikoliv pouze pro školy se spádovým obvodem).

Ke zvláštním zápisům je k dispozici samostatná metodika, která je dostupná na edu.cz

Ředitel školy stanoví termín a místo konání zvláštního zápisu nejpozději spolu s oznámením o konání zápisu podle školského zákona způsobem v místě obvyklým. Na zvláštní zápis se vztahují pravidla pro zápis dle školského zákona s výjimkou termínu konání.

Ředitel postupuje při organizaci zvláštního zápisu standardním způsobem. Ředitel MŠ dle § 34 odst. 2 školského zákona. Ředitel ZŠ dle § 3a vyhlášky č. 48/2005 Sb.

Ředitel školy v předstihu **stanoví kritéria přijímání, předpokládaný počet přijímaných**, následně přidělí registrační čísla, vyvěsí seznam přijatých a doručí rozhodnutí o nepřijetí. Vzhledem k tomu, že seznam přijatých i rozhodnutí o nepřijetí se vyhotovují v českém jazyce, ředitel školy zároveň zašle [sdělení o přijetí/nepřijetí v českém a ukrajinském jazyce](#) podle vzoru MŠMT zveřejněného na edu.cz/ukrajina.

Pokud by došlo k situaci, že ředitel školy při zápisu (řádném i zvláštním) **rozhodne o nepřijetí dítěte nebo žáka cizince s pobytem ve spádové oblasti, oznámí to zřizovateli**. Zřizovatel je povinen zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání a plnění povinné školní docházky těchto žáků podle § 178 odst. 1 a § 179 odst. 2 školského zákona.

§ 2b Lhůta k zahájení povinné školní docházky

Cizinec je povinen zahájit povinnou školní docházku nebo povinné předškolní vzdělávání nejpozději do 90 dnů ode dne poskytnutí dočasné ochrany.

Toto ustanovení výslovně zakotvuje, že dítě cizinec musí zahájit povinnou školní docházku nejpozději do 90 dnů ode dne poskytnutí dočasné ochrany. Tuto povinnost zákonný zástupce splní podáním žádosti o přijetí ke vzdělávání v konkrétní škole. Skutečné zahájení docházky do školy tedy může nastat i později (zejména pokud probíhají prázdniny apod.). Pokud zákonný zástupce zvolí jinou než spádovou školu a ta cizince nepřijme, přihlásí zákonný zástupce dítě do spádové školy. Pokud ani spádová škola nemůže z kapacitních důvodů dítě přijmout, postupuje se podle § 2.

§ 2c Postup při vyřazení ze školy

Pokud se cizinec plní povinnou školní docházku neúčastní vyučování v základní škole nebo střední škole nebo pokud se cizinec neúčastní vzdělávání v přípravné třídě základní školy nebo předškolního vzdělávání v mateřské škole nepřetržitě po dobu nejméně 15 vyučovacích dnů, nedoloží důvody své nepřítomnosti v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem a ani po následné písemné výzvě ředitele školy zasláné na poslední známou adresu zákonného zástupce cizince ve lhůtě 15 dnů ode dne odeslání výzvy nesdělí, že bude i nadále navštěvovat danou školu, přestává být dnem následujícím po uplynutí této lhůty dítětem vzdělávajícím se v mateřské škole nebo v přípravné třídě nebo žákem školy.

Jde o analogickou úpravu k § 50 odst. 4 školského zákona, lhůta podle školského zákona 60 dnů byla zkrácena na 15 vyučovacích dnů. Důvodem jsou časté změny pobytu ukrajinských žáků, případně návraty na Ukrajinu, kdy zákonní zástupci ne vždy stávající školu informují. Oproti § 50 školského zákona se také rozšiřuje okruh škol a tříd, kterých se opatření týká, a to i na střední školy, předškolní vzdělávání v MŠ a také přípravné třídy ZŠ. V případě středních škol se však musí jednat o žáky plnící povinnou školní docházku (např. víceletá gymnázia). Jinak se totiž u středních škol v případě neomluvené nepřítomnosti žáků postupuje podle § 68 odst. 2 školského zákona³.

Je vhodné upozornit zákonné zástupce, aby v případě, že budou na trvalo opouštět území ČR, informovali o tomto školu, ve které se vzdělávají jejich děti. V ideálním případě zákonný zástupce vyplní oznámení o ukončení vzdělávání z důvodu odjezdu mimo území ČR ([dvojjazyčný vzor](#) – viz příloha). Pokud o to zákonný zástupce požádá, škola vystaví žákovi Potvrzení o studiu, na základě kterého bude žákům uznáno vzdělání absolvované na území ČR. Ředitel školy k datu uvedenému v oznámení ukončí vzdělávání tohoto dítěte/žáka, **v matrice uvede kód G – ukončení docházky cizince do školy v ČR.**

³ Jestliže se žák, který splnil povinnou školní docházku, neúčastní po dobu nejméně 5 vyučovacích dnů vyučování a jeho neúčast není omluvena, vyzve ředitel školy písemně zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka, aby neprodleně doložil důvody žakovy nepřítomnosti; zároveň upozorní, že jinak bude žák posuzován, jako by vzdělávání zanechal. Žák, který do 10 dnů od doručení výzvy do školy nenastoupí nebo nedoloží důvod nepřítomnosti, se posuzuje, jako by vzdělávání zanechal posledním dnem této lhůty; tímto dnem přestává být žákem školy.

V případě, že se cizinec bez omluvy neúčastní vyučování v základní škole nebo střední škole (při plnění povinné školní docházky) vzdělávání v přípravné třídě základní školy nebo předškolního vzdělávání v mateřské škole po dobu nejméně 15 vyučovacích dnů a není omluven, zašle ředitel školy písemnou výzvu na poslední známou adresu pobytu zákonného zástupce ([dvojazyčný vzor](#) – viz příloha). Pokud zákonný zástupce do 15 kalendářních dnů na výzvu nereaguje a nesdělí škole, že dítě/žák bude navštěvovat nadále školu, ukončí ředitel školy vzdělávání tohoto dítěte/žáka, v matrice uvede **kód G – ukončení docházky cizince do školy v ČR**.

Výzvu dle vzoru nebude zasílat ředitel mateřské školy zákonným zástupcům dětí, na které se nevztahuje povinné předškolní vzdělávání – na tyto děti se vztahuje postup podle § 35 odst. 1 školského zákona, tzn. po předchozím písemném upozornění oznámeném zákonnému zástupci může ředitel mateřské školy rozhodnout o ukončení vzdělávání, pokud se dítě bez omluvy zákonného zástupce neúčastní předškolního vzdělávání po dobu delší než dva týdny, případně z dalších důvodů uvedených v § 35 odst. 1 školského zákona.

Nově se rozšiřuje možnost použití tohoto postupu i na ty děti v mateřské škole, na které se nevztahuje povinnost předškolního vzdělání.

§ 3 Obsah vzdělávání v mateřské, základní, střední, vyšší odborné škole a konzervatoři

Při vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta, který je cizincem, ředitel mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře nebo vyšší odborné školy za účelem adaptace této osoby na vzdělávání podle školského zákona může po dobu nezbytně nutnou zčásti nebo zcela nahradit vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu nebo akreditovaného vzdělávacího programu jiným vhodným vzdělávacím obsahem podle potřeb dítěte, žáka nebo studenta. Vhodný vzdělávací obsah podle potřeb dítěte mateřské školy, žáka základní školy nebo střední školy nemusí být v souladu s rámcovým vzdělávacím programem.

Obecně:

Možnost **úpravy obsahu vzdělávání na nezbytně nutnou dobu slouží k adaptaci** dítěte nebo žáka na vzdělávání podle českého školského zákona, tedy zejména k osvojení si základů českého jazyka tak, aby se cizinec mohl zapojit do běžného vzdělávání v českém jazyce. Vedle úpravy obsahu vzdělávání má cizinec v mateřské škole (po dobu povinného předškolního vzdělávání) a základní škole nárok na jazykovou přípravu. Postup podle § 3 zákona a jazyková příprava nejsou v rozporu, nýbrž se vzájemně doplňují.

Při výuce je možno využívat elektronické nástroje pro překlad v reálném čase, které jsou školám a učitelům k dispozici zdarma, například Google překladač, Microsoft Translator a další. Využití těchto technologií však nesmí být na úkor adaptace žáků-cizinců na české prostředí, je nutno najít správnou míru.

Nedostatečná znalost českého jazyka sama o sobě není důvodem k vyšetření cizince ve školském poradenském zařízení. Pro nejbližší vzdělávací období po nástupu do vzdělávání doporučujeme zajistit postupnou adaptaci cizince na české prostředí postupem podle § 3 zákona, jazykovou přípravou a podpurnými opatřeními 1. stupně. Teprve pokud tato opatření nepostačují, je vhodné situaci dítěte nebo žáka konzultovat se školským poradenským zařízením, případně realizovat odbornou diagnostiku. Blíže viz [Doporučení pro školská poradenská zařízení](#).

PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V případě přijetí dětí cizinců, na které se vztahuje **povinné předškolní vzdělávání**, mateřská škola poskytuje **jazykovou přípravu v rozsahu 1 hodiny týdně pro skupiny od 4 dětí** podle § 1e vyhlášky č. 14/2005 Sb. V případě menšího počtu dětí cizinců než 4 se podle RVP pro předškolní vzdělávání jazyková podpora poskytuje průběžně v rámci dne.

Úprava vzdělávacího obsahu

Z důvodů přijetí dítěte s nedostatečnou znalostí českého jazyka **není nutné měnit školní vzdělávací program**, pokud je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání platným od 1. 9. 2021, kde je nově začleněna část týkající se poskytování jazykové podpory dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je koncipován tak, aby akceptoval přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítal do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání a zároveň umožňoval rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb. Individualizace vzdělávání u dětí s odlišným mateřským jazykem bude tedy realizována v maximální možné míře ve vzdělávací oblasti Jazyk a řeč.

Mateřské školy již nyní poskytují dětem s nedostatečnou znalostí češtiny jazykovou **podporu v rámci běžné činnosti**, při které dochází díky kontaktu dětí mezi sebou a kontaktu s učiteli přirozeně ke vzdělávání v češtině.

K případným dílčím úpravám vzdělávacího obsahu však v souladu s § 3 může docházet, a to i průběžně během platnosti tohoto zákona. Škola tak může aktuálně **reagovat na změny situace** týkající se zásadního zvýšení počtu dětí cizinců v dané mateřské škole a na jejich vzdělávací potřeby.

Adaptační plán

Vstup do mateřské školy lze dítěti cizinci usnadnit sestavením **adaptačního plánu**, kde bude mj. kladen důraz na osvojení si českého jazyka. Sestavení tohoto plánu však není právní povinnost. Adaptační plán bude sestavován dle individuálních potřeb dětí (a situace konkrétní rodiny) na první týden docházky do mateřské školy, kdy se bude dítě postupně seznamovat s novým prostředím, režimem, kulturou, pravidly apod.

Tento adaptační plán je vhodné rozdělit na **čtyři fáze**.

1. V první fázi mohou zákonní zástupci hned po nástupu dítěte na nezbytně nutnou dobu zůstat s ním ve třídě.
2. Další dny budou děti ve třídě samy (bez zákonného zástupce) jen na 2 až 3 hodiny.
3. V předposlední fázi budou děti v mateřské škole celé dopoledne a zákonní zástupci si je mohou vyzvednout po obědě.

4. Poslední fáze, kdy už všechny předešlé proběhly bez problémů, budou děti v mateřské škole celý den.

Výuka českého jazyka

Podpůrným metodickým materiálem při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka je [metodika MŠMT](#) k realizaci jazykové přípravy dětí a žáků cizinců v mateřských a základních školách, který lze využívat ať již v rámci jazykové přípravy v povinném předškolním vzdělávání, tak i při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy.

ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Úprava vzdělávacího obsahu

Ustanovení umožňuje řediteli základní školy na dobu nezbytně nutnou upravit v rozsahu dle aktuální situace ve škole vzdělávací obsah, podle kterého se vzdělávají žáci cizinci. **Hlavním cílem úprav je adaptace žáka cizince na vzdělávání podle RVP ZV a ŠVP školy.** Upravený obsah vzdělávání přitom nemusí být v souladu s RVP ZV, musí ale sledovat hlavní cíl úprav – adaptaci žáka cizince na vzdělávání podle RVP ZV. Úpravy vzdělávacího obsahu se netýkají jiných žáků než žáků cizinců. K úpravám vzdělávacího obsahu může docházet průběžně během platnosti zákona, vždy však výhradně za účelem adaptace. Škola tak může aktuálně reagovat na změny situace, na počet žáků cizinců a na jejich vzdělávací potřeby.

Úpravy vzdělávacího obsahu se **netýkají počtu vyučovacích hodin** stanovených v učebním plánu ŠVP, resp. v rámcovém učebním plánu RVP ZV.

Z důvodů změny vzdělávacího obsahu **není nutné měnit ŠVP.** Změny vzdělávacího obsahu se týkají pouze žáků cizinců, a to na přechodnou dobu adaptace. Doporučujeme zpracovat stručnou interní evidenci změn. Rozsah a podobu této interní evidence určí ředitel školy. Například na které předměty se škola zaměří při vzdělávání žáků cizinců, ze kterých předmětů budou žáci uvolněni. Za takový doklad je možné považovat například **vytištěný upravený rozvrh hodin žáků cizinců nebo zápis z jednání pedagogické rady o této úpravě.** Zároveň je třeba vést evidenci průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu formou **zápisů v třídní knize.** Evidence změn a průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu slouží především k tomu, aby ředitel školy mohl pedagogům, žákům i jejich zákonným zástupcům srozumitelně představit provedené změny, a dále slouží jako podklad pro evidenci a financování pedagogické práce.

Úpravu obsahu vzdělávání žákům cizincům umožňuje zákon Lex Ukrajina na **nezbytně nutnou dobu**, předpokládá se tedy, že žáci, kteří již prošli adaptační fází, se budou postupně plnohodnotně zapojovat do výuky dle ŠVP dané školy. Zákon záměrně používá obecnou formulaci „na dobu nezbytně nutnou“, aby škola mohla aktuálně reagovat na změny situace, na počet žáků-cizinců, na jejich vzdělávací potřeby a na úroveň osvojení českého jazyka. Vždy je třeba posoudit situaci individuálně, zda je nadále úprava obsahu vzdělávání nezbytná. O konkrétní době rozhoduje ředitel školy.

Zařazování do tříd a skupin

Žáci z Ukrajiny jsou při přijetí zařazeni do konkrétních ročníků. Pro vytváření tříd platí běžná pravidla – ve třídě 1. stupně mohou být zařazeni žáci různých ročníků 1. stupně, ve třídě 2. stupně mohou být zařazeni žáci pouze stejného ročníku 2. stupně. Oproti tomu při vytváření

dílčích “výukových skupin” taková omezení neplatí. Pokud je to v zájmu adaptace žáků, je možné vytvářet skupiny žáků cizinců na některé předměty s tím, že se nebudou účastnit výuky s ostatními žáky z kmenové třídy. **Do skupin lze zařazovat žáky jakýchkoliv ročníků.**

Upozorňujeme na spojitost úprav vzdělávacího obsahu s § 6 tohoto zákona týkajícím se výjimky z prokázání znalosti českého jazyka pedagogického pracovníka. Nově je do konce srpna 2022 možné, aby v těchto homogenních skupinách přímou pedagogickou činnost vykonávali také ukrajinští učitelé/asistenti pedagoga bez znalosti českého jazyka (viz komentář k § 6 níže).

Hodnocení

Při hodnocení žáků cizinců na vysvědčení musí školy vycházet z upraveného obsahu vzdělávání, pokud byl upraven. Pro žáka cizince bude velkou změnou přechod z ukrajinského bodového hodnocení na hodnocení prostřednictvím známek nebo slovního hodnocení. **Doporučujeme využívat zejména slovní hodnocení, a to i na vysvědčení.** Školy, které nemají slovní hodnocení ukotveno ve školním řádu, si jej musí v tomto smyslu upravit. Upozorňujeme na skutečnost, že pokud by žák nemohl být hodnocen na konci 2. pololetí, a to ani v náhradním termínu, musí opakovat ročník. Tento důsledek není pro žáky cizince většinou žádoucí. Při hodnocení žáků cizinců na vysvědčení platí, že se zohledňuje jejich nedostatečná znalost vyučovacího jazyka, jak vyplývá z § 15 odst. 6 vyhlášky č. 48/2005 Sb. Podrobnější informace k hodnocení žáků z Ukrajiny jsou uvedeny v [Metodice MŠMT](#).

Výuka českého jazyka

Podle platné právní úpravy ve vyhlášce č. 48/2005 Sb. mají nově přichozí žáci cizinci **nárok na jazykovou přípravu**. Podrobné informace naleznete [v metodice MŠMT ke vzdělávání cizinců](#). Úprava obsahu vzdělávání podle ustanovení § 3 tohoto zákona může být realizována ještě nad rámec úprav dle vyhlášky č. 48/2005 Sb. z důvodů jazykové přípravy nebo v kombinaci s touto jazykovou přípravou.

V praxi lze tedy v případě potřeby výuku organizovat také tak, že žák bude z většiny předmětů uvolněn podle § 3 tohoto zákona, v některých se bude vzdělávat společně se spolužáky (např. předměty výchovného zaměření) a že i z těchto předmětů může být dále uvolněn za účelem jazykové přípravy.

Na výuku českého jazyka i jiných vzdělávacích oblastí za účelem doplnění potřebných znalostí žáků – cizinců je možné čerpat **finanční prostředky z Národního plánu obnovy určených na doučování**, neboť jde o vzdělávání osob ohrožených školním neúspěchem. Musí jít o doučování žáků školy, nikoliv dětí, které žáky nejsou.

STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A VZDĚLÁVÁNÍ V KONZERVATOŘI

Úprava vzdělávacího obsahu

Ředitel střední školy nebo konzervatoře může **za účelem adaptace žáka – cizince** po dobu nezbytně nutnou zčásti nebo zcela nahradit vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu jiným vhodným vzdělávacím obsahem podle potřeb žáka. Tento upravený obsah **nemusí být v souladu se ŠVP a RVP**. K úpravám vzdělávacího obsahu může docházet i v průběhu vzdělávání podle individuálních potřeb žáků cizinců a v návaznosti na úroveň osvojení českého jazyka tak, aby docházelo k jejich postupné integraci.

Z důvodů změny vzdělávacího obsahu **není nutné ŠVP měnit**. Tímto opatřením budou realizovány změny, které se týkají pouze žáků cizinců, a to na přechodnou dobu. Doporučujeme zpracovat stručnou interní evidenci změn. Rozsah a podobu této interní evidence určí ředitel školy. Například na které předměty se škola zaměří při vzdělávání žáků cizinců, ze kterých předmětů budou žáci uvolněni. Za takový doklad je možné považovat například **vytištěný upravený rozvrh hodin žáků cizinců nebo zápis z jednání pedagogické rady o této úpravě**. Zároveň je třeba vést evidenci průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu formou **zápisů v třídní knize**. Evidence změn a průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu slouží k tomu, aby ředitel školy mohl pedagogům, nezletilým žákům a jejich zákonným zástupcům a zletilým žákům srozumitelně představit provedené změny a dále se jedná o podklad evidence financování pedagogické práce.

Hlavním cílem úpravy školního vzdělávacího programu je umožnit žákům cizincům adaptaci na vzdělávání ve střední škole podle českého vzdělávacího systému, který se liší od ukrajinského vzdělávacího systému. **Výrazný rozdíl je v systému výuky cizích jazyků**. Na Ukrajině se vyučuje jeden cizí jazyk, kterým je nejčastěji anglický jazyk, ale taky německý jazyk, francouzský jazyk a další. Žák si může zvolit druhý cizí jazyk, jedná se však o slovanský jazyk.

Zařazování do tříd a skupin a výuka českého jazyka

V adaptačním období je pro žáky cizince důležité posílit výuku českého jazyka, který **může nahradit učivo vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů, které nemají dopad na profil absolventa** a které lze pro profil absolventa považovat za zbytečné. Žáci cizinci nemusí absolvovat všechny předměty s ostatními spolužáky, ale může docházet k vytváření samostatných skupin v souladu s § 2 odst. 5 vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů. Naopak doporučujeme **ponechání praktické přípravy**, kde je možný nácvik praktických dovedností i za předpokladu nízké znalosti českého jazyka. Důležité je, aby po přijetí ke studiu byl těmto žákům umožněn adaptační proces k začlenění mezi vrstevníky, se kterými se mohou domlouvat například anglicky.

Hodnocení

Při hodnocení žáků cizinců na vysvědčení musí školy vycházet z upraveného obsahu vzdělávání, pokud byl upraven. Pro žáka cizince bude velkou změnou přechod z ukrajinského bodového hodnocení na hodnocení prostřednictvím známek. Doporučujeme proto ze začátku využívat slovní hodnocení a průběžně vyhodnocovat adaptační proces.

VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Úprava vzdělávacího obsahu

Ředitel vyšší odborné školy může **za účelem adaptace studenta – cizince** po dobu nezbytně nutnou zčásti nebo zcela nahradit vzdělávací obsah akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy jiným vhodným vzdělávacím obsahem podle potřeb studenta. Vhodný vzdělávací obsah nemusí být v souladu s akreditovaným vzdělávacím programem.

Hlavním cílem úpravy vzdělávání podle akreditovaného vzdělávacího programu je umožnit studentům cizincům adaptaci na vzdělávání ve vyšší odborné škole podle českého vzdělávacího systému, který se liší od ukrajinského vzdělávacího systému. K úpravám vzdělávacího obsahu

může docházet i v průběhu vzdělávání podle individuálních potřeb studentů cizinců a v návaznosti na úroveň osvojení českého jazyka tak, aby docházelo k jejich postupné integraci.

Z důvodů změny vzdělávacího obsahu **není nutné žádat o akreditaci změny**. Tímto opatřením budou realizovány změny, které se týkají pouze studentů cizinců, a to na přechodnou dobu. Je však nezbytné zpracovat písemně stručnou **interní evidenci změn**, jejíž rozsah stanoví ředitel školy. Současně je zapotřebí vést evidenci průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu formou zápisů v třídní knize. Evidence změn a průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu slouží k tomu, aby ředitel školy mohl pedagogům a studentům srozumitelně představit provedené změny a dále se jedná o podklad evidence financování pedagogické práce.

Zařazování do tříd a skupin a výuka českého jazyka

V adaptačním období je pro studenty cizince důležité **posílit výuku českého jazyka**, který může nahradit učivo vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů, které nemají dopad na profil absolventa a které lze pro profil absolventa považovat za zbytečné. Studenti cizinci nemusí absolvovat všechny předměty s ostatními studenty. Může docházet k vytváření samostatných skupin v souladu s § 4 odst. 3 vyhlášky č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Naopak doporučujeme **ponechání praktické přípravy**, kde je možný nácvik praktických dovedností i za předpokladu nízké znalosti českého jazyka. Důležité je, aby po přijetí ke studiu byl těmto studentům umožněn adaptační proces k začlenění mezi vrstevníky, se kterými se mohou domlouvat například anglicky.

§ 3a Zařazování cizinců do tříd a oddělení

- (1) Ředitel mateřské, základní nebo střední školy, konzervatoře nebo školní družiny zařazuje cizince přednostně do tříd nebo oddělení nesložených výhradně z cizinců.
- (2) Zřídit třídu nebo oddělení složené výhradně z cizinců lze v mateřské, základní nebo střední škole, konzervatoři nebo školní družině pouze v případě, že není jiné uspořádání z organizačních nebo personálních důvodů možné.
- (3) Ředitel mateřské, základní nebo střední školy, konzervatoře nebo školní družiny je povinen zajistit postupné zapojování cizinců do vzdělávání ve třídách, skupinách nebo odděleních nesložených výhradně z cizinců.
- (4) Pokud jsou třída nebo oddělení podle odstavce 2 zřízeny, ředitel školy tyto cizince zařadí do tříd nebo oddělení nesložených výhradně z cizinců, jakmile to bude organizačně a personálně možné.

Pro vyjmenované školy a školská zařízení se stanovuje povinnost ředitele zařazovat cizince přednostně do heterogenních tříd, tj. tříd, kde jsou zařazeny jak cizinci s dočasnou ochranou, tak i ostatní děti a žáci. Teprve pokud to není možné, může ředitel zřídit homogenní "ukrajinskou" třídu; pak je povinen zajistit postupné zapojování cizinců do vzdělávání společně s ostatními žáky zařazenými v heterogenních třídách. Skupinou se rozumí skupina podle § 5 odst. 3 vyhlášky č. 48/2005 Sb. nebo § 2 odst. 5 vyhlášky č. 13/2005 Sb., na kterou se v některých předmětech může třída rozdělovat (spojovat), například pro výuku cizího jazyka. Jakmile bude organizačně a personálně možné vytvořit heterogenní třídu, ředitel je povinen

tak učinit, resp. je povinen postupně žáky z homogenní třídy přeřazovat do tříd heterogenních, jakmile je to organizačně a personálně možné. S ohledem na nutnost okamžitého rozhodnutí je nezbytné, aby o vzniku případné homogenní třídy rozhodl ředitel školy. Monitoring bude provádět Česká školní inspekce.

Smyslem textu “ředitel školy zařazuje cizince přednostně do tříd nesložených výhradně z cizinců” je, aby vytváření tříd a oddělení složených výhradně nebo převážně z ukrajinských dětí nebo žáků bylo až posledním řešením, které se využije až po vyčerpání všech ostatních možností. Naopak vytváření skupin ukrajinských žáků pouze pro výuku některých předmětů (např. českého jazyka) může být efektivní a doporučujeme je.

MŠMT chápe složitost situace a rozdílnost podmínek v konkrétních školách a obcích. Zřizování tříd pro ukrajinské děti a žáky je dočasné řešení, které rozhodně není optimální pro výuku ani integraci. Zákon proto vyžaduje, aby ve chvíli, kdy to bude možné, byly tyto děti/byli tito žáci postupně integrováni do běžných tříd a fungování tříd pro ukrajinské žáky bylo omezeno na nezbytně nutnou dobu, než se podaří situaci řešit vhodněji. Zde je klíčová úloha zřizovatelů, kteří musí školám v co největší míře pomáhat situaci řešit.

Pro organizaci “ukrajinských” tříd v ZŠ platí pravidla stanovená v § 5 odst. 2 vyhlášky č. 48/2005 Sb., tzn. na prvním stupni lze do jedné třídy zařadit žáky z více než jednoho ročníku prvního stupně, kdežto na druhém stupni nikoliv, do jedné třídy nelze zařadit ani žáky prvního a druhého stupně dohromady. Zároveň je ale možné na výuku některých předmětů zřizovat skupiny napříč všemi ročníky.

V “ukrajinských” třídách probíhá vzdělávání podle ŠVP dané školy, ale obsah vzdělávání by měl být upraven tak, aby žákům cizincům co nejvíce usnadnil adaptaci na české prostředí a jejich pozdější zařazování do běžných tříd. Výuka v těchto třídách může částečně probíhat v ukrajinském jazyce a s využitím ukrajinských učebních textů a pomůcek (včetně elektronických), cílem vzniku “ukrajinských” tříd však není zajištění online výuky poskytované z Ukrajiny.

Náměty pro úpravu školního vzdělávacího programu pro “ukrajinské” třídy v ZŠ:

- Vzdělávací obsah oboru Český jazyk a literatura nahradit alespoň zpočátku výukou češtiny jako cizího jazyka (viz např. <https://cizinci.npi.cz/metodiky/>)
- V rámci obsahu vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět (1. stupeň), Dějepis a Zeměpis (2. stupeň) klást důraz na poznávání reálií a historie Čech, Moravy a Slezska, případně na to, co mají či měly ČR a Ukrajina společné.
- V dané situaci je určitě žádoucí jistá redukce vzdělávacího obsahu oproti standardnímu ŠVP.
- Je vhodné, aby mohli být ukrajinští žáci prozatím vzděláváni s českými žáky alespoň např. při výuce volitelných předmětů, cizího jazyka nebo předmětů výchovného charakteru, i když jsou zařazeni do ukrajinské třídy.

Taktéž pro předškolní vzdělávání platí, že je žádoucí, aby docházelo k co nejčastějšímu kontaktu s českými dětmi.

§ 4 přijímání ke vzdělávání ve střední škole, konzervatoři a vyšší odborné škole

§ 4 (1) Ředitel střední školy nebo konzervatoře může při postupu podle § 63 školského zákona přijmout a zařadit cizince i do probíhajícího 1. ročníku.

Ředitel školy může v souladu s § 63 školského zákona uchazeče přijmout do středního vzdělávání po posouzení dokladů z jeho předchozího vzdělávání. Protože uchazeči cizinci nemusí mít k dispozici všechny dokumenty, které jsou nezbytné k posouzení předchozího vzdělávání, umožňuje se **čestným prohlášením nahradit** zcela nebo z části doklady prokazující předchozí vzdělávání uchazeče, pokud tyto doklady nemá tento uchazeč k dispozici.

Pokud ředitel školy rozhodne o přijetí uchazeče ke vzdělávání, určí ročník, do něhož bude uchazeč zařazen. Protože školský zákon umožňuje přestup mezi středními školami jen na území České republiky, nemají tito uchazeči cizinci možnost přestupu. Nově se proto řediteli školy **umožňuje přijmout a zařadit uchazeče cizince i do probíhajícího prvního ročníku**. Vždy musí být splněna podmínka ukončení povinné školní docházky, která je pro tyto účely i u uchazečů cizinců splněna absolvováním devíti školních roků povinné školní docházky. Její splnění se posuzuje podle českých právních předpisů.

§ 4 (2) Ředitel vyšší odborné školy může při postupu podle § 95 školského zákona přijmout a zařadit cizince i do probíhajícího 1. ročníku.

Pokud se jedná o přijímání do vyššího ročníku VOŠ podle § 95 školského zákona, rozhodne ředitel školy o přijetí uchazeče ke vzdělávání a určí ročník, do něhož bude uchazeč zařazen. V souladu se školským zákonem mohl dosud ředitel školy při přijímání do vyššího ročníku zařadit studenta nejnižší do druhého ročníku. Nově se proto řediteli školy umožňuje přijmout a zařadit studenta cizince i **do probíhajícího prvního ročníku**. Vždy musí být splněna podmínka dokončeného středního vzdělání s maturitní zkouškou.

§ 5 (1) V přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání a ke vzdělávání v konzervatoři může cizinec nahradit doklad prokazující získání předchozího vzdělání, splnění povinné školní docházky nebo splnění přijímacích kritérií podle § 60d odst. 1 písm. a) nebo d) školského zákona čestným prohlášením, pokud doklad nemá.

V rámci přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, a to jak do prvního, tak i do vyššího ročníku, musí podle školského zákona uchazeči standardně doložit doklady osvědčující, že splňují podmínku pro přijetí. **Doporučujeme ředitelům upustit od požadavku úředního překladu dokumentů** od účastníků řízení, v případě potřeby, u dokladů,

jejichž obsah je vhodné přeložit, je možné využít služeb Národního pedagogického institutu ČR, viz [Tlumočnické a překladatelské služby](#).

Cizinci, kteří jsou uchazeči o střední vzdělávání, také dokládají vysvědčení z předchozího vzdělávání. Zákon umožňuje, že mohou tyto doklady zcela nebo z části **nahradit svým čestným prohlášením**. Čestné prohlášení tak bude například obsahovat informaci o tom, ve kterých předmětech a jakým počtem bodů byl žák hodnocen. Tím se zároveň doloží splnění povinné školní docházky jako podmínky přijetí na střední školu. Vychází se z toho, že uchazeči z Ukrajiny, zejména z důvodu svého neočekávaného a nepřipraveného odchodu a navazující složité cesty do České republiky, nemusí mít potřebné doklady k dispozici.

Pro uchazeče cizince **platí podmínka doložení zdravotní způsobilosti** pro daný obor vzdělání – to nelze nahradit čestným prohlášením. Uchazeči doloží zdravotní způsobilost pro daný obor vzdělání od lékaře působícího na území ČR. Cizinci mají v ČR nárok na zdravotní péči. Vzhledem k potenciálním obtížím (včetně časových a kapacitních) získat potvrzení o zdravotní způsobilosti je možné podání přihlášky i bez tohoto potvrzení. Doklad zdravotní způsobilosti je však nezbytné poté (v právní rovině jako náprava vad přihlášky) doplnit nejpozději před vydáním rozhodnutí o přijetí. Pokud by nebylo v době před vydáním rozhodnutí doloženo, je to důvod k zastavení řízení.

§ 5 (2) *V přijímacím řízení k vyššímu odbornému vzdělávání může cizinec nahradit doklad prokazující získání předchozího vzdělání nebo splnění přijímacích kritérií podle § 94 odst. 3 písm. a) nebo c) školského zákona čestným prohlášením, pokud doklad nemá.*

Při přijímání uchazečů do prvního ročníku vzdělávání ve vyšší odborné škole podle § 94 školského zákona předkládá uchazeč dokumenty, kterými dokládá, že získal střední vzdělávání s maturitní zkouškou a v případě přijímání uchazečů do vyššího než prvního ročníku podle § 95 školského zákona po posouzení dokladů uchazeče o předchozím vzdělávání. Uchazeči cizinci nemusí mít vzhledem ke své situaci k dispozici všechny dokumenty, které jsou požadované k prokázání získání středního vzdělávání s maturitní zkouškou nebo k posouzení předchozího vzdělávání. Proto tento zákon umožňuje **nahradit vyjmenované doklady zcela nebo z části čestným prohlášením**.

§ 5a Zvláštní pravidla k termínům, lhůtám, přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání

- (1)** Ke zmírnění následků hromadného přílivu vysídlených osob v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace může ministerstvo určit opatřením obecné povahy ve vztahu k cizincům
- a)** odlišné termíny nebo lhůty od termínů nebo lhůt stanovených školským zákonem nebo prováděcími právními předpisy nebo stanovené na jejich základě, pokud jejich naplnění není možné nebo by způsobilo nezanedbatelné obtíže, nebo
- b)** odlišný způsob nebo podmínky přijímání ke vzdělávání nebo ukončování vzdělávání, pokud by postup podle školského zákona nebo tohoto zákona nebyl možný nebo by způsobil nezanedbatelné obtíže.
- (2)** Opatření obecné povahy musí být vydáno v souladu se zásadami a cíli vzdělávání uvedenými v § 2 školského zákona.
- (3)** Opatření obecné povahy se vydává bez řízení o návrhu opatření obecné povahy. Opatření obecné povahy ministerstvo oznámí vyvěšením na své úřední desce a zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup na dobu nejméně 15 dnů. Opatření obecné povahy nabývá účinnosti dnem vyvěšení na úřední desce nebo pozdějším dnem, který je v něm uveden. Pokud se změnilы důvody pro vydání opatření obecné povahy, ministerstvo jej bezodkladně zruší nebo změní.

Vzhledem k tomu, že žáci a studenti z Ukrajiny přijíždějí do ČR průběžně, jsou zařazováni do vzdělávacího systému ČR postupně a jsou v něm zařazení po krátkou dobu, je jejich vzdělávání limitováno jak aktuální situací, tak úrovní jazykových prostředků, která není srovnatelná s ostatními dětmi, žáky a studenty. Z tohoto důvodu se umožňuje, aby MŠMT vydalo opatření obecné povahy, které upraví termíny a lhůty podle školského zákona a způsob nebo podmínky přijímání ke vzdělávání a jeho ukončování.

Podmínkou pro stanovení odchylky je, že postup podle právní úpravy by nebyl v dané situaci možný nebo by způsobil nezanedbatelné obtíže, a to všemožného charakteru. Například na straně školy nebo na straně žáků nebo studentů nebo na straně aktérů zajišťujících organizaci závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek nebo absolutoríí či přijímacích zkoušek apod.

Vyhodnocení, zda je vhodné přijímat opatření obecné povahy, bude vždy na ministerstvu, které musí vyhodnotit adekvátnost takového opatření.

Jinak je konstrukce ustanovení shodná s obdobnými pravomocemi MŠMT pro případ epidemie (§ 184a školského zákona). Právní úprava reaguje na skutečnost, že v tuto chvíli skutečně není možné předjímat, zda a pro jaký okruh žáků případné změny v uvedených procesech bude nezbytné stanovit, a v jakém rozsahu to bude s ohledem na okolnosti nezbytné a účelné.

Opatření bude v případě vydání zveřejněno na úřední desce MŠMT a vždy rozesláno do datových schránek škol.

Opatření obecné povahy z 27. 10. 2022 – Jednotná [přijímací zkouška](#)

Opatření obecné povahy z 28. 11. 2022 – Maturitní [zkouška](#)

§ 5b Údaje o cizincích

- (1) *Právnícká osoba nebo organizační složka státu vykonávající činnost školy nebo školského zařízení předá ministerstvu na jeho výzvu elektronickým způsobem údaje o cizincích obsažené v jejich dokumentaci nebo ve školní matrice. Právnícká osoba nebo organizační složka státu vykonávající činnost školy nebo školského zařízení sdružuje a předává podle věty první také údaj o číslu vízového štítku, pokud jej má cizinec na vízu vyznačeno; cizinec je povinen tento údaj právnícké osobě předat.*
- (2) *Ministerstvo poskytuje údaje podle odstavce 1 Ministerstvu vnitra, Policii České republiky, Ministerstvu práce a sociálních věcí a Úřadu práce České republiky pro účely výkonu jejich působnosti.*

Zakotvuje se možnost vyžádat od škol a školských zařízení individuální údaje o cizincích. Školy budou příslušné údaje předávat MŠMT prostřednictvím existujících informačních systémů běžných pro předávání dat. Bližší podrobnosti stanoví MŠMT ve výzvě, až bude data sbírat. Určí okruh údajů, termíny a jiné náležitosti.

Vízové štítky jsou formou vyznačování víz do cestovních dokladů (tedy doklad nalepený v cestovním pasu), nebo na zadní stranu hraniční průvodky (papírový doklad malého formátu), pokud cestovním dokladem cizinci nedisponují.

Dále se zakotvuje předávání údajů od MŠMT jiným orgánům veřejné moci. Toto nepředstavuje žádnou další povinnost pro samotné školy a školská zařízení, pouze vytváří právní titul pro nakládání s daty sebranými od škol a školských zařízení.

§ 6 výjimka z požadavku znalosti českého jazyka

- (1) *Právnícká osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení může výchovu a vzdělávání ve třídách, skupinách a odděleních, v nichž se vzdělávají výhradně cizinci nebo státní občané Ukrajiny, nebo výchovu a vzdělávání samostatného cizince nebo státního občana Ukrajiny zajistit pedagogickým pracovníkem, který nesplňuje předpoklad prokázání znalosti českého jazyka podle § 3 odst. 1 písm. e) zákona o pedagogických pracovnících.*
- (2) *Právnícká osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení může vzdělávání cizinců zajišťovat vedle jiného pedagogického pracovníka také pedagogickým pracovníkem, který nesplňuje předpoklad prokázání znalosti českého jazyka podle § 3 odst. 1 písm. e) zákona*

o pedagogických pracovnících a který má znalost ukrajinského jazyka na úrovni rodilého mluvčího a znalost českého jazyka v rozsahu nezbytném pro výkon dané práce. Znalost českého jazyka v rozsahu nezbytném pro výkon dané práce ověří ředitel školy nebo školského zařízení rozhovorem.

Ukrajinského pedagoga je možné zaměstnat pro tyto účely:

1. pro výuku v homogenní ukrajinské třídě/kolektivu nebo pro výuku jednotlivce s Ukrajiny ve škole nebo školském zařízení, a to bez nutnosti dokládat jakoukoliv znalost českého jazyka. Ostatní podmínky podle zákona o pedagogických pracovnících musí ukrajinský pedagog splňovat. Využití výjimky podle § 22 odst. 7 zákona o pedagogických pracovnících není ani zde vyloučeno.
2. pro výuku ve smíšených třídách/kolektivech ve škole nebo školském zařízení pouze jako dalšího pedagoga působícího společně s českým pedagogem⁴ (jako asistent pedagoga, tandemový učitel apod.) se základní znalostí českého jazyka ověřenou pohovorem s ředitelem školy – aby se elementárně domluvil s českým pedagogem. Ostatní podmínky podle zákona o pedagogických pracovnících musí ukrajinský pedagog splňovat. Využití výjimky podle § 22 odst. 7 zákona o pedagogických pracovnících není ani zde vyloučeno.

Oproti Lex Ukrajina 1 se rozšiřuje možnost využití výjimky i na ostatní školská zařízení, např. školská ubytovací zařízení nebo školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

Rozšiřuje se výjimka ze znalosti českého jazyka. Tuto výjimku lze využít i při samostatně poskytovaném vzdělávání, tj. při vzdělávání, kdy je přítomen samotný žák, např. při pedagogické intervenci nebo při působení školního psychologa. Tuto výjimku naopak nelze využít při vzdělávání v heterogenní třídě.

K odstavci 2

Nově se dále zakotvuje výjimka z požadavku na znalost českého jazyka pedagogického pracovníka poskytujícího výchovu a vzdělávání cizincům vedle "českého" pedagoga (tedy například při působení "ukrajinského" asistenta pedagoga v heterogenní třídě či při působení tzv. korepetitora při výuce na hudební nástroje v základní umělecké škole). Tento pedagogický pracovník musí splnit požadavek na znalost českého jazyka pouze v rozsahu nezbytném pro výkon své práce. Tuto znalost ověří ředitel školy rozhovorem. Tento pedagogický pracovník musí vždy působit při vzdělávání cizinců.

⁴ Myšleno pedagogem splňujícím všechny podmínky podle školského zákona.

MŠMT zajistilo mimořádnou finanční podporu ze státního rozpočtu pro tzv. ukrajinského asistenta pedagoga (viz Avízo na edu.cz). Zapojení takto financovaných asistentů pedagoga je možné pouze v heterogenních třídách, kde budou podporovat učitele při práci s různorodou skupinou žáků a stanou se tak důležitým podpůrným nástrojem při integraci cizinců. Naopak jako nedůvodné se jeví jejich zapojení do homogenních (tedy převážně nebo výhradně ukrajinských) tříd. Sekundárně pak zapojení ukrajinských asistentů pedagoga – cizinců do vzdělávání v heterogenních třídách vytváří podmínky a motivaci pro tyto cizince zlepšovat svoje jazykové kompetence v průběhu výkonu povolání.

Jinak se na tohoto pedagogického pracovníka vztahují všechna ostatní pravidla podle obecné právní úpravy (zejména podle zákona o pedagogických pracovnících). Nic se tedy nemění na tom, že asistent pedagoga nemůže samostatně vyučovat (vést hodinu) či samostatně poskytovat výchovu a vzdělávání ve školském zařízení pro zájmové vzdělávání (ve školní družině).

Předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků jsou stanoveny v § 3 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o pedagogických pracovnících“ nebo „ZPP“).

Pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo splňuje tyto předpoklady:

- a) je plně způsobilý k právním úkonům,
- b) má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává (v tomto případě je možné uplatnit výjimku za podmínek podle § 22 odst. 7 zákona o pedagogických pracovnících),
- c) je bezúhonný,
- d) je zdravotně způsobilý,
- e) prokázal znalost českého jazyka.

Ustanovení § 6 odst. 1 tohoto zákona stanoví **výjimku z požadavku na prokázání znalosti českého jazyka pro pedagogického pracovníka**, který získal odbornou kvalifikaci v jiném vyučovacím jazyce než českém, a tedy nesplňuje předpoklad k výkonu činnosti podle § 3 odst. 1 písm. e) zákona o pedagogických pracovnících.

Zpravidla nebudou mít pedagogové z Ukrajiny své pedagogické vzdělání v České republice nostrifikované a bude u nich ředitel školy kombinovat výjimku z kvalifikace podle § 22 odst. 7 zákona o pedagogických pracovnících a zde zavedenou výjimku ze znalosti českého jazyka.

Pedagogickým pracovníkem podle § 6 odst. 1 může ředitel školy nebo školského zařízení pro zájmové vzdělávání zajišťovat výchovu a vzdělávání pouze ve třídách, skupinách a odděleních, v nichž se vzdělávají **výhradně** děti, žáci, studenti nebo účastníci, kteří jsou cizinci nebo státními příslušníky Ukrajiny.

Pedagogický pracovník podle § 6 odst. 1 bude typicky poskytovat vzdělávání ve skupinách podle § 3 tohoto zákona. Tyto skupiny přitom musí být homogenní; takový pedagogický pracovník z povahy věci nemůže vzdělávat české žáky, protože v dostatečném rozsahu neovládá český jazyk.

Pedagogičtí pracovníci podle § 6 odst. 2 naproti tomu budou působit v heterogenních třídách, kde budou podporovat učitele při práci s různorodou skupinou žáků.

Výjimka ze znalosti českého jazyka platí do 31. 8. 2024, proto se také neuplatní povinnost zaměstnávat pedagogické pracovníka na minimálně 12 měsíců (viz níže).

S výjimkami stanovenými tímto zákonem se pracovněprávní vztah s cizincem řídí **zákonem o pedagogických pracovnících a zákoníkem práce**. Obecně je možné osobu, na kterou se vztahuje dočasná ochrana, zaměstnat, protože podle § 2 zákona č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace, se pro účely zákona o zaměstnanosti cizinec s dočasnou ochranou považuje za cizince s povoleným trvalým pobytem.

Pro úplnost doplňujeme, že škola může přijmout osobu z Ukrajiny i jako nepedagogického pracovníka (např. školní asistent, adaptační koordinátor), a to běžným postupem. Takový pracovník nemůže konat přímou pedagogickou činnost.

§ 6 (3) Na sjednání pracovního poměru na dobu určitou s pedagogickým pracovníkem, který se podílí na vzdělávání cizinců, se nevztahuje ustanovení § 23a odst. 2 zákona o pedagogických pracovnících.

Dle § 23a odst. 2 zákona o pedagogických pracovnících doba trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka mezi týmiž smluvními stranami činí nejméně 12 měsíců a může být ode dne vzniku prvního pracovního poměru opakována nejvýše dvakrát.

Lex Ukrajina 2 oproti Lex Ukrajina 1 rozšířil vyloučení uplatňování 12měsíční pracovní smlouvy na všechny pedagogické pracovníky, kteří se podílejí na vzdělávání cizinců. Nemusí se jednat tedy pouze o „ukrajinské pedagogy“, ale i o jiné pedagogické pracovníky.

K postupu pro přijímání pedagogických pracovníků z Ukrajiny vydalo MŠMT samostatnou komplexní informaci na edu.cz.

§ 7 výjimka z hygienických požadavků na školy a školská zařízení

§ 7 (1) V případě žádosti školy nebo školského zařízení v souvislosti se vzděláváním nebo poskytováním školských služeb cizinci o změnu v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízení podle § 149 školského zákona, jde-li o nejvyšší povolený počet dětí, žáků a studentů ve škole nebo školském zařízení, včetně jejich odloučených pracovišť, lůžek, stravovaných, tříd, skupin nebo jiných obdobných jednotek, se nevyžaduje stanovisko příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví a stavebního úřadu podle § 147 odst. 1 písm. h) školského zákona. Rozhodnutí správního orgánu o zvýšení nejvyššího povoleného počtu dětí, žáků a studentů ve škole nebo školském zařízení, včetně jejich odloučených pracovišť, lůžek, stravovaných, tříd, skupin nebo jiných obdobných jednotek, v řízení podle věty první je účinné po dobu platnosti tohoto zákona, nepožádal-li žadatel o dobu kratší.

Ustanovení po dobu platnosti zákona **promíjí žadatelům o navýšení rejstříkových kapacit** škol nebo školských zařízení povinnost spolu s žádostí předložit stanovisko příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví (**krajské hygienické stanice**) a **stavebního úřadu**. Soulad s dlouhodobým záměrem se nadále posuzuje.

O zvýšení kapacit zjednodušeným způsobem lze žádat pro školy a školská zařízení všech zřizovatelů, ale pouze pokud **žádost souvisí se vzděláváním nebo poskytováním školských služeb dětem nebo žákům cizincům**.

Tato výjimka se týká navýšování kapacit školy nebo školského zařízení a z povahy věci také navýšení kapacity příslušného oboru vzdělání. I v případě oborů vzdělání samozřejmě platí, že toto zvýšení musí být v souvislosti se vzděláváním dětí či žáků cizinců.

V případě, že tito děti či žáci budou vzděláváni i mimo místa poskytovaného vzdělávání nebo školských služeb zapsaných pro danou školu ve školském rejstříku, **nezapisují se tato dočasná místa do školského rejstříku**. O zápis dalšího místa v souvislosti s žádostí o navýšení kapacity školy se tedy nežádá, jelikož jde o místo dočasného charakteru.

Upozornění: Výjimka se naopak netýká případů, kdy bude žádáno o zápis zcela nové školy nebo školského zařízení – nového subjektu. U těchto a ostatních žádostí se postupuje standardním způsobem podle § 149 odst. 1 školského zákona, včetně nutnosti doložit všechny náležitosti podle § 149 odst. 3 tohoto zákona a včetně posouzení souladu s dlouhodobými záměry.

Takto zapsané **navýšení kapacit bude účinné pouze po dobu platnosti zákona**. V této chvíli je platnost zákona **prodloužena do 31. 8. 2024**. Samozřejmě není vyloučena další změna doby platnosti v závislosti na vývoji situace. O tom bude případně rozhodovat v legislativním procesu Parlament ČR.

Pokud by měla zvýšená kapacita zůstat zachována v běžném režimu i po skončení platnosti tohoto speciálního režimu, je třeba podat řádnou žádost se stanoviskem krajské hygienické stanice a stavebního úřadu. Pokud tak žadatel neučiní, dojde přímo ze zákona (v tuto chvíli po **31. srpnu 2024**) k opětovnému snížení kapacity na původní úroveň. O tomto snížení se nepovede řízení a nebude vydáno samostatné rozhodnutí, jelikož vyplývá přímo ze zákona.

Jelikož povinnost zajistit dostatečnou kapacitu mateřských a základních škol mají obce a zároveň jsou to primárně školy zřizované obcemi, které budou určovány k přijetí dětí/žáků prchajících z Ukrajiny, připraví MŠMT pro tyto školy a související školská zařízení (tedy obecní mateřské školy, základní školy, školní družiny a školní jídelny) zjednodušený formulář žádosti o navýšení rejstříkových kapacit. Formulář a doporučený postup pro podání žádosti je zveřejněn na <https://www.edu.cz/ukrajina/hlavni-informace-msmt/>.

§ 7 (2) *Na školu a školské zařízení, které vzdělávají nebo poskytují školské služby cizinci, se nevztahují hygienické požadavky na prostorové podmínky stanovené podle § 7 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví.⁵⁾*

Hygienické požadavky na prostorové podmínky stanoví jednak *zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, (§ 7)* a prováděcí právní předpis, kterým je *vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých*. Prováděcím právním předpisem jsou stanovené požadavky na prostorové podmínky, vybavení, provoz, osvětlení, vytápění, mikroklimatické podmínky, zásobování vodou, úklid a nakládání s prádlem.

Po dobu, kdy školy a školská zařízení **vzdělávají nebo poskytují školské služby cizincům**, nejdéle však po dobu platnosti tohoto zákona, se na ně tyto **požadavky nevztahují**.

Tyto podmínky nemusí být (jsou-li v prostorách vzdělávání také žáci cizinci) splněny jak ve stávajícím objektu školy, tak v případných dočasných jiných prostorách nezapisovaných do rejstříku, ve kterých bude probíhat vzdělávání (k zápisům do rejstříku viz výše).

Doporučujeme pro dočasná další místa vzdělávání využívat primárně další prostory sloužící pro vzdělávání nebo poskytování školských služeb (střediska volného času, ZUŠ, školní družiny či kluby, společné prostory domovů mládeže, objekty škol v přírodě apod.), není však vyloučeno využívat i jiné prostory.

Toto ustanovení naopak neprolamuje pedagogické podmínky pro realizaci vzdělávání stanovené školskými právními předpisy – zejména **nejvyšší povolený počet dětí, žáků či studentů ve třídě**, oddělení či studijní skupině; ty zůstávají stále limitem s možností povolení výjimky z nejvyššího počtu ze strany zřizovatele podle § 23 odst. 5 nebo § 111a školského zákona.

⁵⁾ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

§ 8 Zvláštní pravidla pro vysoké školy

Není obsahem tohoto komentáře určeného pro regionální školství.

§ 9 osvobození od poplatku za nostrifikace

§ 9 (1) Cizinec je osvobozen od poplatku za přijetí žádosti o uznání platnosti nebo vydání osvědčení o uznání rovnocennosti dokladu o dosažení základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání získaného v zahraniční škole podle Položky 10 písm. d) přílohy k zákonu o správních poplatcích.

§ 9 (1) Cizinec je osvobozen od poplatku za úkony spojené s řízením o žádosti o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace podle § 90a odst. 2 zákona o vysokých školách.

§ 9 (1) Cizinec je osvobozen od poplatku za přijetí žádosti o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a dokladu o zahraničním vysokoškolském vzdělání podle Položky 22 písm. m) přílohy k zákonu o správních poplatcích.

Zahraniční vzdělání uznané v nostrifikačním řízení ve smyslu § 108, resp. 108 a školského zákona, platí v České republice pro všechny účely, nelze zde učinit výjimku uznání platnosti zahraničního dokladu o vzdělání pouze pro účely přijímacího řízení. Dokladování a uznávání předchozího vzdělání za účelem dalšího studia je upraveno samostatnými ustanoveními zákona o zvláštních opatřeních.

Krajské úřady u žádostí o uznání platnosti nebo vydání osvědčení o uznání rovnocennosti dokladu o dosažení základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání získaného v zahraniční škole u osob cizinců uvedou, že žadatel/ka byl/a **osvobozen/a od správního poplatku** za přijetí žádosti. Pokud byl správní poplatek v době účinnosti tohoto zákona zaplacen, žadateli se vrátí.

Podle školského zákona a zákona o správních poplatcích je stanoven poplatek za přijetí žádosti o uznání platnosti nebo vydání osvědčení o uznání rovnocennosti dokladu o dosažení základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání získaného v zahraniční škole 1 000 Kč podle položky 10 písmene d) přílohy k zákonu o správních poplatcích (u vysokoškolského vzdělání je poplatek 3 000 Kč). **Osoby cizinci jsou od poplatku osvobozeny.** Krajský úřad od těchto osob poplatek nevybírání.

ZÁVĚR

Tento materiál se zaměřuje pouze na výklad ustanovení zákona č. 67/2022 Sb., ve znění novel.

Pro úplnost však uvádíme, že finanční prostředky poskytované ze státního rozpočtu na činnost škol a školských zařízení podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, budou v souvislosti s aplikací zákona č. 67/2022 Sb., ve znění novel, ve školním roce 2022/2023 poskytovány školám a školským zařízením ve standardním režimu, tj. v případě škol a školských zařízení **zřizovaných krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí** jsou cizinci vykázáni k 30. 9. 2022, resp. 31. 10. 2022 zahrnuti v rozpisu rozpočtu na kalendářní rok 2023. V případě cizinců přijatých ke vzdělávání odd 1. 9. 2023 bude postupováno v souladu s Čl. X směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j. MSMT-14281/2018 ze dne 11. dubna 2019, o závazných zásadách pro rozpisování a návrhy rozpisů finančních prostředků státního rozpočtu krajskými úřady a obecními úřady obcí s rozšířenou působností, v platném znění (*Krajský úřad na vrub nebo ve prospěch rezervy dále upraví rozpis rozpočtu právnické osoby v průběhu kalendářního roku, pokud v tomto období dojde v souvislosti se zahájením nového školního roku, k významné změně jednotek rozhodných pro rozpis rozpočtu přímých výdajů,, která by právnickou osobu podstatným způsobem neoprávněně zvýhodnila nebo znevýhodnila. Úpravy provádí krajský úřad v jím stanovených termínech, nejméně však dvakrát v průběhu kalendářního roku na návrh právnické osoby zřizované krajem, na návrh obecního úřadu obce s rozšířenou působností v případě právnických osob zřizovaných obcí nebo svazkem obcí nebo v případě zjištění z vlastních informačních zdrojů krajského úřadu*).

V případě právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení **zřizovaných registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy** jsou/budou cizinci vykázáni k 30. 9. 2022, resp. 31. 10. 2022, zahrnuti v rozhodnutí o poskytnutí dotace na kalendářní rok 2023 a případné změny v průběhu roku bude možné řešit v souladu se zveřejněnou výzvou pro podání žádostí o poskytnutí dotace na rok 2023. Tzn. pro rok 2023 nebude za tímto účelem zveřejňována samostatná výzva.

V případě právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení, které **nezřizuje stát, kraj, obec, svazek obcí nebo registrovaná církev nebo náboženská společnost, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy**, bude při poskytování dotací ze státního rozpočtu v roce 2023 postupováno stejně jako v roce 2022, tj. podle uzavřených veřejnoprávních smluv podle zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů.

VLADIMÍR BALAŠ

ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Praha, 31. ledna 2023

Č.j.: MSMT-3507/2023-1

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli,

dovolte mi, abych Vám i kolegyním a kolegům ve Vašich sborech ještě jednou popřál všechno dobré po celý rok 2023, poděkoval za Vaši práci po celé první pololetí školního roku 2022/2023 a popřál hodně sil, energie i radosti pro měsíce následující.

V kontextu mnoha různých úkolů, které před školami, jejich řediteli a učiteli v současnosti stojí, a mnoha témat, s nimiž je nutné se v rámci počátečního vzdělávání vyrovnávat, bych nyní rád zdůraznil jednu specifickou oblast.

Jak samozřejmě všichni víme, děti silně vnímají a prožívají negativní jevy, které ovlivňují celou naši společnost. V tomto ohledu pro ně byly poslední roky velmi složitým obdobím a zkouškou. Po dvou letech pandemie nemoci covid-19, kdy se nemohly standardně stýkat se svými kamarády, blízkými příbuznými či učiteli, zaútočilo Rusko na Ukrajinu a rozpoutalo nepochopitelný válečný konflikt, který má samozřejmě silné dopady i do života mnoha dalších zemí. Svědectví zničených měst a lidských životů všichni průběžně sledujeme, děti o nich mluví doma, ve škole, s kamarády, a to i s novými spolužačkami a spolužáky, kteří na vlastní kůži hrůzy války zažili, a téma je samozřejmě diskutováno i mezi učiteli.

Je tedy zcela zřejmé, že vedle všech obtíží, s nimiž se v posledních letech potýkáme v oblasti školství, je toto období velmi náročné i z psychického hlediska. A víme-li, že i dospělá populace je silně vystavena takovéto psychické zátěži, je jasné, že události, v nichž se již několikrát rok pohybujeme, negativně dopadají i na duševní zdraví a pohodu dětí a latentní nebo ne tak silně projevované příznaky duševní nepohody se často zviditelňují a stávají se intenzivními.

Množství různých dat potvrzuje, že za poslední roky výrazně vzrostlo procento dětí ohrožených rozvojem duševních problémů různé intenzity a závažnosti, které se však nedaří uspokojivým způsobem a včas řešit. Je tedy pochopitelné, že by děti potřebovaly mnohem větší podporu z mnoha směrů, nejen od svých rodin a škol, ale také od osobností veřejného života.

Místo podpory se však dětem z veřejného prostoru v poslední době dostává značné míry zavádějících nebo přímo lživých informací, které navíc často cílí na emoce za účelem vyvolat v lidech strach, či dokonce paniku. Jako konkrétní příklad z poslední doby můžeme zmínit zprávy o možném zapojení České republiky do války a mobilizaci našich blízkých. Takové přístupy v mnoha případech zásadně umocňují zátěž, kterou na děti tato složitá doba klade.

Jakkoli vím velmi dobře, jak velké množství nároků vzdělávání v současnosti na školy, jejich ředitele a učitele klade, rád bych Vás osobně požádal, abyste pomohli současnou situaci více reflektovat i ve škole. Budování vstřícného, respektujícího a po všech stránkách bezpečného prostředí ve škole

vnímám jako jednu z nejdůležitějších podmínek pro efektivní vzdělávání odpovídající době, ve které žijeme. Jako stát jsme připraveni Vás v tom podporovat a pomáhat Vám.

Současně platí, že je to právě škola, kde mají děti a mladí lidé šanci rozvinout schopnost kriticky vyhodnocovat informace, učit se rozeznat pravdu od lži, skutečné informace od manipulací a tzv. fake news. Škola je místem, které dětem pomáhá budovat si žebříček hodnot potřebných pro život a kde se děti seznamují s principy demokratické společnosti.

Otevírejte prosím s dětmi ve výuce intenzivněji i témata (ne)pravdivosti informací šířících se nejen o válce na Ukrajině, ale i o dalších důležitých tématech naší současné společnosti, upozorňujte je na cílené dezinformace a manipulace a rozvíjejte jejich schopnosti tyto manipulace rozpoznávat a kriticky je zhodnocovat. Pokud děti nedostanou relevantní informace od rodičů či ve škole, budou je hledat samy jinde – nejčastěji na internetu či na sociálních sítích, kde je velké množství zavádějících a manipulativních informačních zdrojů.

Je na místě zprostředkovávat dětem znalost základních lidskoprávních dokumentů, včetně těch, které se Česká republika zavázala naplňovat, a jejich hlavních myšlenek. Na mysli mám především Listinu základních práv a svobod, Všeobecnou deklaraci lidských práv či Úmluvu o právech dítěte. Učme děti optikou těchto principů nahlížet na současné dění. Jejich základní znalostí zároveň poskytneme dětem obecné pochopení jejich práv. Díky tomu pak snáze rozeznají situace, ve kterých je na místě ohradit se a vyhledat pomoc. Vytvářejme bezpečný vztahový prostor a společně nastavme jasná pravidla pro společné diskuse. Buďme průvodci poznáním, vedme děti i pomocí diskuse, pomáhejme jim nahlížet na otázky pohledem druhých, upozorňujeme je na možné zkratkovité či zavádějící formy komunikace, pomáhejme u nich budovat základy slušné, kultivované demokratické diskuse. Děti a mladí lidé, kteří mají silné občanské kompetence, dokáží kriticky myslet, kreativně řešit problémy a spolupracovat s ostatními na bázi vzájemného respektu, jsou připraveni na zvládání výzev současných i budoucích.

Jsem si jist, že ve výše uvedených intencích mnoho škol postupuje. Smyslem mého dopisu však je požádat Vás, abyste téma podpory duševního zdraví dětí v kontextu vnějších okolností a událostí současnosti i velmi nedávné minulosti skutečně vnímali jako vysoce naléhavé.

Pro svou pedagogickou práci samozřejmě můžete využít také řadu různých inspirací a praktických materiálů, které Vám mohou pomoci při diskusích s dětmi. Zmínit mohu např.:

<https://www.jsns.cz/lekce/413754-fake-news-a-dezinformace> (pro mediální gramotnost)

<https://zvolsi.info/> (pro mediální gramotnost)

<https://www.jsns.cz/.../mat.../dezinformace-jak-reagovat.pdf> (10 tipů pro učitele jak ne/reagovat na dezinformace ve třídě)

<https://demagog.cz/> (pro ověřování konkrétních informací a výroků)

<https://decko.ceskatelevize.cz/obcanka> (pro téma občanské výchovy)

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli, děkuji, že Vám toto téma není ani přes velké množství úkolů a povinností lhostejné. Věřím, že se nám společně podaří provést děti tímto složitým obdobím, aniž by musely rezignovat na víru v hodnoty, jako je respekt a úcta k ostatním lidem a jejich mnohdy odlišným názorům.

Tento dopis Vám píše za sebe, ale s podporou Mgr. Kláry Šimáčkové Laurenčíkové, zmocněnkyně vlády pro lidská práva.

S poděkováním za veškerou spolupráci

prof. JUDr. Vladimír
Balaš CSc.
2023.01.31 16:29:47
+01'00'

JAN MAREŠ

vrchní ředitel sekce vzdělávání a mládeže
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Praha, leden 2023
č. j.: MSMT-32994/2022-5

Vážená paní ředitelko,
Vážený pane řediteli,

jak již bylo avizováno dopisem v prosinci 2022, bude možné i nadále čerpat dodatečné finanční prostředky na **zajištění pozice ukrajinského asistenta pedagoga** ve školách, které přijaly ke vzdělávání alespoň minimální stanovený počet cizinců s udělenou dočasnou ochranou. Podmínky jsou zveřejněny ve [Věstníku MŠMT č. 1/2023](#) a jsou obdobné jako doposud s výjimkou úpravy limitu počtu zaměstnanců (s ohledem na delší období, na které se finanční prostředky poskytují).

Finanční prostředky na zajištění této pozice budou nadále moci čerpat mateřské, základní a střední školy a konzervatoře (s výjimkou škol při zdravotnických zařízeních) zřizované krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí **na období od 1.1.2023 do 31.8.2023**.

Od pondělí 16. ledna do pátku 20. ledna 2023 bude probíhat **mimořádné šetření** na adrese <https://sberdat.uiv.cz/login>. Tohoto šetření se **musí zúčastnit i školy, které podporu čerpaly v uplynulém období** a budou chtít v čerpání pokračovat. Účastí v tomto šetření zároveň závazně oznamujete zájem o finanční prostředky na zabezpečení pozice ukrajinského asistenta pedagoga. **Není potřeba již zasílat žádnou další žádost**. Školy, které dosud finanční prostředky nečerpaly, se mohou zapojit při splnění stanovených kritérií. Školy, které o financování této pozice nemají zájem nebo nesplňují kritéria, se do mimořádného šetření nemusí zapojovat.

V mimořádném šetření se zjišťuje celkový počet cizinců s udělenou dočasnou ochranou v dané škole, kteří jsou zařazeni ve třídách, ve kterých je nejvýše 50 % těchto cizinců podle stavu ke dni odeslání údajů v šetření. Pro mateřské školy a plně nebo neúplně organizované základní školy je pro nárok na tuto pozici stanoveno minimálně 10 cizinců z Ukrajiny, pro střední školy a konzervatoře je pro to minimálně 20 cizinců z Ukrajiny, pro základní školy tvořené třídami pouze 1. stupně ZŠ, které mají ve třídách zařazeny žáky z více ročníků, je to 5 cizinců z Ukrajiny. Pro spojené mateřské a základní školy v jednom subjektu se počty cizinců počítají dohromady za MŠ a ZŠ. Finanční prostředky obdrží školy nejpozději do 31. března 2023. Do konce února 2024 školy informují MŠMT o využití finančních prostředků.

Podrobné podmínky jsou zveřejněny zde: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/rozpocet> a na www.edu.cz/ukrajina, kde je k dispozici rovněž kalkulačka pro orientační propočty výše podpory.

MŠMT dále připravilo pro vedení škol a pro ukrajinské asistenty pedagoga [Metodické doporučení k práci ukrajinského asistenta pedagoga](#) dostupné v české i ukrajinské jazykové verzi.

Případné dotazy k mimořádnému šetření nebo k podmínkám financování této pozice je možné zasílat na email ukr.asistent@msmt.cz.

Děkuji Vám za spolupráci.

S pozdravem

Digitálně
podepsal Mgr.
Jan Mareš MBA
Datum:
2023.01.05
16:16:57
+01'00'

**Mgr. Jan
Mareš
MBA**

JAN MAREŠ

vrchní ředitel sekce vzdělávání a mládeže
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Praha, leden 2023

č. j.: MSMT-32994/2022-7

Vážená paní ředitelko,
Vážený pane řediteli,

vzhledem k žádosti Asociace ředitelů základních škol, mimořádně obtížné situaci spojené s vysokou nemocností mezi řediteli škol a potřebou zajistit personální podporu pro vzdělávání ukrajinských dětí a žáků prostřednictvím ukrajinského asistenta, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy mimořádně otvírá možnost dodatečně doplnit údaje do sběru dat, který byl realizován do 20.ledna 2023. Nový termín pro vyplnění údajů je stanoven od 27. ledna do 1.února 2023, 18.00 hodin. Další prodloužení už není možné vzhledem k nutnosti rozdělit finanční prostředky včas.

S pozdravem

Mgr. Jan
Mareš
MBA

Digitálně
podepsal Mgr.
Jan Mareš MBA
Datum:
2023.01.27
03:52:20 +01'00'